

Diachok S. A. Using the intertext as a way to improve test items in ZNO in literature (based on the works of Lina Kostenko).

The article considers the current state and prospects of using Kostenko's intertext as means to enhance the efficiency of testing on Ukrainian literature, world literature, the history of Ukraine and geography.

Keywords: ZNO, intertextuality, criterion-oriented tests, the curriculum, the literary canon, educational measurement, tests of educational achievement.

Зеленський К. В.
Гусятинський коледж Тернопільського національного
технічного університету імені Івана Пулюя
(Гусятин, Україна)

НЕЗАЛЕЖНИЙ РОЗПОДІЛ ВСТУПНИКІВ ЯК МЕТОДОЛОГІЯ РОЗШИРЕННЯ РІВНОГО ДОСТУПУ ДО ВИЩОЇ ОСВІТИ

Забезпечення рівного доступу до вищої освіти є однією із головних законодавчо визначених норм. У статті пропонується методологія незалежного розподілу вступників між навчальними закладами як інструмент розширення можливостей реалізації права на рівний доступ до вищої освіти. Пропонується алгоритм автоматизованого розподілу вступників за спеціальностями та навчальними закладами.

Ключові слова: доступ до вищої освіти, спеціальність, незалежний розподіл, бланк-заява вступника.

Одним із шляхів реалізації державної політики у галузі вищої освіти визначених статтею 3 Закону України “Про вищу освіту” є: “створення та забезпечення рівних умов доступності до вищої освіти” [3]. Конституцією України (стаття 53 [5]) визначено: “держава забезпечує доступність... вищої освіти... на конкурсній основі” і стаття 3 [3] доповнює: “з урахуванням потреб особи, а також інтересів держави та територіальних громад”. Тобто держава залишає за собою право при забезпеченні рівного доступу до ВО здійснювати раціональне поєднання здібностей та інтересів особи із суспільними потребами, які визначаються обсягом державного замовлення (ДЗ) на підготовку фахівців.

Завданнями Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року [10] передумовами забезпечення рівного доступу до здобуття освіти в системі вищої освіти (ВО) вважається: “дальше вдосконалення процедур і технологій зовнішнього незалежного оцінювання (ЗНО) навчальних досягнень випускників навчальних закладів (НЗ) системи загальної освіти, які виявили бажання вступити до вищих навчальних закладів (ВНЗ)”.

Запровадження ЗНО, згідно [8], здійснювалося “з метою забезпечення реалізації конституційних прав громадян на рівний доступ до вищої освіти”, а врахування пропозицій авторів [1,2,4,6,9,11] стосовно переваг та недоліків ЗНО дає можливість з кожним наступним роком покращити процес організації та проведення ЗНО, здійснити контроль за якістю базової і повної загальної середньої освіти, і, як наслідок, вжити конкретних заходів до розширення можливостей реалізації права громадян на рівний доступ до вищої освіти.

Запропонувати методологію незалежного розподілу вступників між НЗ, яка б забезпечила розширення повноти реалізації рівного доступу громадян до ВО. Для цього сформулювати алгоритм автоматизованого розподілу вступників між ВНЗ відповідно до загального рейтингу сформованого на основі комплексного критерію рівня знань та з врахуванням бажань вступників.

Щороку число бажаючих здобути ВО переважає число місць ДЗ, які виділяє

Міністерство освіти і науки (МОН). В якості критерію, за яким здійснюється розподіл місць ДЗ у ВНЗ прийнято рівень знань. Великим кроком вперед для об'єктивного визначення рівня знань стало впровадження ЗНО [8]. Проте технології подальшого застосування результатів ЗНО не завжди задовольняють всіх вступників і ставлять під сумнів повноту реалізації права на рівний доступ до ВО.

Першим обмеженням в реалізації права на рівний доступ до ВО є норма, встановлена Умовами прийому до ВНЗ [7], яка дозволяє вступнику подати документи тільки до 5-и ВНЗ. Відповідно, вступник не може подати документи до 6-го, 10-го, чи 30-го ВНЗ, в яких також є спеціальність йому до вподоби. Інша норма Умов прийому [7], яка дозволяє вступнику подавати документи на 3-и спеціальності у одному ВНЗ безумовно розширює умови доступу до ВО, з однієї сторони, і обмежує, з другої сторони, коли для вступника пріоритетним є ВНЗ і у ВНЗ є більше ніж 3-и спеціальності йому до вподоби.

Друге обмеження у рівності прав застосування результатів ЗНО проявляється на етапах зарахування у ВНЗ під час, так званих, 1-ї, 2-ї та 3-ї хвиля зарахування. Великий обсяг погоджень між ВНЗ і вступниками, інерційність у прийнятті рішень вступниками внаслідок недостатньої об'єктивності інформації від решти ВНЗ приводять до того, що, часто-густо, вступник погоджується на зарахування за ДЗ не за бажаною спеціальністю, а з часом виявляється, що міг бути зарахованим на бажану спеціальність на державну форму.

Усунути такі недоліки дозволить реалізація методології незалежного розподілу вступників між ВНЗ [4], яка складається з таких етапів:

- всі бажані здобути ВО у конкретному навчальному році здають тести ЗНО. При цьому доцільно таке тестування провести одноразово, а тест сформувавши комплексний, який би одночасно об'єднував завдання всіх предметів, що пропонуються на ЗНО;
- за результатами ЗНО формується Всеукраїнський загальний рейтинг вступників, таким чином, щоб не було двох і більше вступників з однаковим результатом;
- МОН розподіляє місця ДЗ за спеціальностями і між ВНЗ;
- місця ДЗ розписуються між вступниками в черговості Всеукраїнського рейтингу за бажанням вступників, за спеціальностями і ВНЗ.

Процедуру незалежного розподілу вступників доцільно здійснювати за допомогою комп'ютерної програми розробленої у Гусятинському коледжі Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя на основі алгоритму [4]:

1. В базу даних програми вводяться всі ВНЗ I-IV рівнів акредитації (РА) України, ПТУ та ВНЗ і ПТУ приватної форми власності. Кожному НЗ присвоюється свій порядковий номер або код. Номера можуть присвоюватися за загальним переліком НЗ, або за групами НЗ: окремо університети, окремо ВНЗ I-II РА, окремо ПТУ і т.д., або окремо за галузями: медичні, юридичні, військові і т.п.;

2. Для кожного ВНЗ, ПТУ вводиться перелік наявних у НЗ спеціальностей (С) (професій), кожна з яких має свій код (номер) із загальної нумерації по Україні, або за видами НЗ;

3. До кожної спеціальності (професії) кожного ВНЗ, ПТУ в базу даних програми вводяться число місць ДЗ визначене МОН, та число місць навчання на платній основі (ПО). Число місць ПО можна визначити за різницею між ліцензованим обсягом спеціальності і кількістю місць ДЗ, або за даними НЗ (доцільно для ВНЗ I-II РА, які доповнюють набір вступників на II-й курс);

4. До бази даних програми вводиться рейтинг вступників (РВ), кожному з яких присвоюється свій код (номер), що строго відповідає Всеукраїнському рейтинговому балу (ВРБ) вступника. Формування РВ – це окрема тема (в даній статті не розглядається);

5. Вводиться в програму бланк-заява вступника (БЗВ). Кожен вступник з допомогою працівника приймальної комісії найближчого до себе ВНЗ, ПТУ, або, навіть, у своїй школі

заповнює бланк-заяву, згідно якої програма для нього підбере НЗ і спеціальність;

У БЗВ вказується код вступника, що відповідає його ВРБ;

Далі вступник задає обрані ним спеціальності в рейтинговій черговості від 1-ї і до k-ї (зараз має право обирати 3-и), кількість визначить МОН (доцільно не обмежувати кількість). Коди спеціальностей задаються аналогічні, як у п.2 алгоритму;

До кожної спеціальності у БЗВ вступник формує рейтинг ВНЗ, в яких він хотів би навчатися від 1-го і до m-го (зараз має право обирати 5), кількість визначить МОН (доцільно не обмежувати кількість). Коди НЗ задають аналогічні, як у п. 1 алгоритму;

5.3.1. На першому етапі (розділі БЗВ) вступник задає рейтинговий список ВНЗ, в яких хотів би навчатися за ДЗ від 1-го до m-го. На той випадок, якщо місць ДЗ у вказаних ВНЗ для вступника не вистачить, йому рекомендується у БЗВ задати наступну групу НЗ за його вибором;

5.3.2. На другому етапі (розділі БЗВ) такою групою НЗ, для прикладу, можуть бути ВНЗ I-II РА, яким виділені місця ДЗ. Для цієї групи НЗ вступник визначається із рейтингом спеціальностей від 1-ї до k-ї і відповідними їм НЗ, від 1-го до m-го;

5.3.3. На третьому етапі у БЗВ вступник виконує аналогічні п.5.3.2 дії для групи ПТУ із місцями ДЗ.

Наступними для вибору вступника можуть бути групи НЗ:

5.3.4. ВНЗ III-IV РА, заочна форма навчання (ЗФН), ДЗ;

5.3.5. ВНЗ I-II РА, ЗФН, ДЗ;

5.3.6. ВНЗ III-IV РА, денна форма навчання (ДФН), платна основа;

5.3.7. ВНЗ I-II РА, ДФН, платна основа (ПО);

5.3.8. ПТУ, ПО;

5.3.9. Приватні ВНЗ III-IV РА, ПО;

5.3.10. Приватні ВНЗ I-II РА, ПО;

5.3.11. Приватні ПТУ, ПО.

Групи НЗ від першого етапу (п. 5.3.1) до п. 5.3.11 вступник обирає у зручній для себе послідовності і кількості, яку задає у БЗВ. Чим вищий особистий рейтинг вступника, тим меншою кількістю груп НЗ він може обійтися у своєму БЗВ, і навпаки, чим нижчий рейтинг вступника тим повнішою повинна бути його БЗВ, щоб реалізувати свою можливість вступити на місця ДЗ чи ПО.

БЗВ доцільно погодити підписом вступника на друкованому носії (на випадок апеляції).

Всі вступники, що планують вступати до НЗ в конкретному навчальному році вносять в базу даних програми свої БЗВ до встановленої дати, визначеної МОН. На цьому ввід даних в програму завершується.

Далі програма обробляє вхідні дані наступним чином:

6. Вибирається БЗВ1- вступника з першим рейтинговим номером;

6.1. З цієї БЗВ1 вибирається перша спеціальність і її код з першої групи НЗ (наприклад ВНЗ III-IV РА, ДФН, ДЗ);

6.2. Для цієї спеціальності у БЗВ1 вказаний перший НЗ і його код;

6.3. За кодом НЗ і кодом відповідної спеціальності здійснюється перевірка чи є в наявності виділені міністерством місця ДЗ;

6.3.1. Якщо місць ДЗ немає, то здійснюється перехід до другого за списком НЗ, першої спеціальності БЗВ1;

6.3.2. Якщо місця ДЗ є, то здійснюється перевірка, чи всім їм присвоєні імена вступників;

6.3.2.1. Якщо так, то здійснюється перехід до другого за списком НЗ, першої спеціальності БЗВ1;

6.3.2.2. Якщо ні, то черговому вакантному місцю ДЗ (в даному випадку першому місцю ДЗ, першого НЗ, першої спеціальності БЗВ1) присвоюється код даного вступника і

виводиться результат: код вступника, його ВРБ, прізвище, ім'я, по-батькові, назва НЗ, назва спеціальності, номер присвоєного місця ДЗ.

Після п. 6.3.1 та п. 6.3.2.1 (для вступників із низькими ВРБ) обирається другий (наступний) НЗ першої спеціальності, для якого повторюються усі процедури аналогічні послідовності від п. 6.1 до п. 6.3, і так до тих пір поки не вичерпається весь список НЗ першої спеціальності БЗВ n-го вступника;

7. Якщо за першою спеціальністю n-му вступникові так і не присвоєно НЗ, то здійснюється перехід до другої спеціальності першої групи НЗ вказаної у БЗВ вступника;

7.1. Обирається перший НЗ зі списку другої спеціальності. Для цього здійснюється послідовність дій аналогічних п. 6.3;

8. Якщо ж і за 2-ю спеціальністю вступникові не присвоєно НЗ, то здійснюється перехід до 3-ї (наступної) спеціальності вказаної у БЗВ вступника і повторюються дії п. 7;

9. Після останньої спеціальності першої групи НЗ із БЗВ n-го вступника, якщо вибір НЗ так і не здійснено, то виконується перехід до другої (наступної) групи НЗ заданої у БЗВ згідно переліку п. 5.3.2 – п. 5.3.11 і повторюються процедури описані у п. 6 – п. 8;

10. Якщо ж зі всього списку груп НЗ, відповідних ім спеціальностей та НЗ із БЗВ n-го вступника так і не підібрано НЗ, то вступнику програма виводить результат: “Рекомендовано вступати до НЗ у наступному навчальному році”;

11. Після виведення результату n-го вступника програма вибирає БЗВ n+1-го вступника і повторює всі етапи п. 6 – п. 10.

Після обробки програмою БЗВ останнього у рейтингу вступника отримуємо весь список розподілу місць ДЗ та на ПО між вступниками за спеціальностями та навчальними закладами.

Висновки. Запропонована методологія незалежного розподілу вступників між НЗ за критерієм рівня знань на основі Всеукраїнського рейтингового бала вступника на ряду із забезпеченням рівного доступу громадян до ВО дозволить: вдосконалити процедуру автоматизованого розподілу вступників між ВНЗ; зменшити навантаження на приймальні комісії ВНЗ; зменшити бюджетні витрати на організацію і проведення ЗНО; зменшити витрати громадян на переїзди між ВНЗ та ін. на етапах зарахування.

Використана література:

1. Бахматюк Д. 5-річчя зовнішнього незалежного оцінювання: здобутки, недоліки, очікування / Д. Бахматюк // Вісник ТІМО. 30.10.2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.timo.com.ua/node/11549>. – Заголовок з екрану.
2. Бахрушин В. С. Тестові технології в освіті: проблема якості тестів [Електронний ресурс] / В. С. Бахрушин, О. М. Горбань. – Режим доступу : <http://www.anvsu.org.ua/index.files/Articles/Bakhruschin.htm>. – Заголовок з екрану.
3. Закон України “Про вищу освіту” від 17.01.2002 №2984-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2984-14>. – Заголовок з екрану.
4. Зеленський К. В. Рівний доступ до вищої освіти [Текст] / К. В. Зеленський // Вісник наук. конф. Гусятинського коледжу ТНТУ ім. І. Пулюя. – Гусятин : ГК ТНТУ, 24 квітня 2013. – С. 28-30.
5. Конституція України (Основний закон): Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – С. 249.
6. Мокін Б. І. До питання про зовнішнє незалежне оцінювання якості знань / Б. І. Мокін, Н. В. Ляховченко // Вісник Вінницького політехнічного інституту: науковий журнал / Вінницький національний технічний університет. – Вінниця, 2009. – № 2 (83). – С. 119-125. – ISSN № 1997-9266.
7. Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 05.11.2012 № 1244 “Про затвердження Умов прийому до вищих навчальних закладів України у 2013 році” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1902-12/page>. – Заголовок з екрану.
8. Постанова Кабінету Міністрів України “Деякі питання запровадження зовнішнього незалежного оцінювання та моніторингу якості освіти” від 25 серпня 2004. № 1095. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1095-2004-%D0%BF>. – Заголовок з екрану.
9. Тесленко Л. Тести і протести [Електронний ресурс] / Л. Тесленко // Україна молода. № 52. 20.03.2010. – Режим доступу : <http://umoloda.kiev.ua/number/1619/174/57053/>. – Заголовок з екрану.
10. Указ Президента України “Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до

2021 року” від 25.06.2013р. №344/2013 [Текст] // Урядовий кур’єр. – 29 серпня 2013 р. – четвер, № 155.–С. 9-11.

11. Черненко Т. В. Впровадження зовнішнього незалежного оцінювання та актуальні проблеми освіти як стратегічної галузі модернізації України / Т. В. Черненко // Стратегічні пріоритети. – №2 (19), 2011 р. – С. 62-66.

Зеленский К. В. Независимое распределение поступающих как методология расширения равного доступа к высшему образованию.

Обеспечение равного доступа к высшему образованию является одной из главных законодательно определенных норм. В статье предлагается методология независимого распределения поступающих между учебными заведениями как инструмент расширения возможностей реализации права на равный доступ к высшему образованию. Предлагается алгоритм автоматизированного распределения поступающих по специальностям и учебными заведениями.

Ключевые слова: доступ к высшему образованию, специальность, независимое распределение, бланк-заявление поступающего.

Zelenskiy K. Independent distribution of entrants as the methodology of equal access widening to higher education.

Ensuring of equal access to higher education is one of the main items of the statutory standards. The article offers the methodology of independent distribution of entrants among educational institutions as an implement to widen opportunities of rights realization for equal access to higher education. The algorithm of automatic distribution of entrants according to specialities and educational institutions is proposed.

Keywords: access to higher education, speciality, independent distribution, entrants application form.

Ішутіна О. Є.

**Державний вищий навчальний заклад
“Донбаський державний педагогічний університет”
(Слов’янськ, Україна)**

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ МОНІТОРИНГУ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ РІДНОЇ МОВИ

У статті обґрунтовано необхідність вимірювання соціокультурної компетентності майбутнього вчителя-філолога в межах лінгвометодичного моніторингу, визначено його теоретико-методичні засади та проаналізовано переважні методи реалізації.

Ключові слова: компетентність, соціокультурна компетентність учителя-філолога, структура соціокультурної компетентності, лінгвометодичний моніторинг, критерії моніторингу, методи моніторингу.

Початок нового тисячоліття став для України періодом глобальних суспільних зрушень, які знайшли своє відображення в усіх сферах людського життя і в національній системі освіти зокрема. Зміна освітньої парадигми з когнітивної на компетентнісну, збільшення обсягу знань, якими має володіти випускник навчального закладу, інформатизація процесу навчання та європейська інтеграція вітчизняної освіти вимагають від науковців і методистів розробки нових способів розв’язання сучасних освітянських проблем. Як зазначає В. Андрущенко, “європейська педагогіка знаходиться нині у стані конструктивного пошуку, формування нових моделей і підходів до підготовки вчителя, компетенції якого відповідали б вимогам часу” [3, с. 37].

Відповіддю на запити сучасності стало розроблення законодавчо-нормативної бази